

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ АУДИТУ «БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)»

В умовах інтеграції економічних процесів зростає потреба у формуванні якісних, достовірних інформаційних потоків, які забезпечать реалізацію функцій менеджменту підприємства за умови використання дієвих інструментальних засобів.

Варто вказати, що управлінське рішення будь-якого ієрархічного рівня може бути виваженим, якщо його фундаментальне підґрунтя створює достовірна та якісна інформація. Невід'ємною складовою інформаційного забезпечення грамотного управління, яке зорієнтоване на поступальний розвиток бізнесу, є фінансова звітність.

Відповідно до НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» інформація для прийняття управлінських рішень зовнішніми та внутрішніми користувачами акумулюється в таких формах, як: форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форма 3 «Звіт про рух грошових коштів», форма 4 «Звіт про власний капітал», форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності», форма 6 «Інформація за сегментами» [2]. Саме тому, актуальними є питання оцінки достовірності показників фінансової звітності як інформаційного масиву та дослідження абсолютних і відносних індикаторів фінансового стану. В даному контексті особливого значення набуває аудит фінансової звітності.

Вивчення праць науковців, пов'язаних з теоретичними і методичними аспектами аудиту фінансової звітності свідчить, що зміни, які відбуваються в середовищі функціонування економічних суб'єктів, призводять до необхідності подальшого удосконалення методичних засад аудиту, зокрема, Звіту про фінансовий стан як центральної форми фінансової звітності. Адже функціонально-практична спрямованість аудиту Балансу повинна створити відповідну інформаційну основу для прийняття обґрунтованих рішень в процесі управління майновим та фінансовим потенціалом підприємства.

У відповідності до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудит фінансової звітності – аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку та показників

фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність у всіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [3].

На сьогодні питання, пов'язані з аудиторським дослідженням «Балансу (Звіту про фінансовий стан)», знаходяться в центрі уваги науковців-практиків, однак єдиний концептуальний підхід до їх вирішення відсутній.

Так, Давидов Г. М., Кужельний М. В. пропонують дотримуватися такої послідовності при здійсненні аудиторської перевірки Балансу: перевірити тотожність показників, що містяться в даній формі звітності та облікових регістрах; встановити факт реальності відображених в балансі активів і пасивів; перевірити належність активів підприємству, що перевіряється; визначити правдивість, точність, об'єктивність відображення стану підприємства на дату складання балансу; проконтролювати дотримання підприємством при веденні обліку та складанні балансу чинного законодавства та нормативних документів; перевірити дотримання суб'єктом господарювання обраної облікової політики; вивчити облікові записи та дані балансу з позиції їх належності до звітного періоду, що перевіряється [1].

Інші науковці, зокрема М. Ф. Огійчук вказують на те, що аудиторські процедури при перевірці балансу слід спрямовувати на: арифметичну перевірку даних; вивчення відповідності даних балансу даним облікових регістрів; встановлення правильності розрахунку відстрочених податкових активів та зобов'язань [7]. При цьому вважають, що аудитор вивчає фінансову звітність, а також і Баланс в певній послідовності, а саме в розрізі таких етапів: перевірка за формою складання (формальна); арифметична перевірка та перевірка узгодженості показників у формах фінансової звітності.

Зважаючи на зростаючі інформаційні потреби зацікавлених осіб щодо фінансової звітності, виникає необхідність розширення спектру аудиторських послуг, а саме аудит в сучасних умовах спрямований не тільки на підтвердження достовірності показників форм фінансової звітності, але й пов'язаний з експертною оцінкою фінансового стану економічних суб'єктів (оцінювання платоспроможності, ліквідності, діагностування загрози банкрутства, визначення вартості суб'єкта господарювання і т.д), що дасть можливість окреслити напрями їх стратегічного розвитку[8]. Відповідно до цього аудит Звіту про

фінансовий стан підприємства повинен здійснюватися у певному порядку.

Насамперед, аудитор укладає договір на проведення перевірки (у випадку залучення зовнішнього аудитора); вивчає середовище функціонування економічного суб'єкта; формує інформаційну базу аудиту; оцінює систему внутрішнього контролю; оцінює суттєвість та визначає рівень аудиторського ризику; визначає інструментарій аудиторського процесу; складає план та програму аудиту. Такий обсяг робіт аудитор здійснює в рамках організаційного етапу аудиту.

Наступним етапом є дослідницький, який варто проводити за такими напрямками: 1) висловлення незалежної думки аудитора стосовно достовірності, об'єктивності інформації відносно активів, власного капіталу та зобов'язань, що відображені в «Балансі (Звіті про фінансовий стан)»; 2) аналітичне оцінювання показників Балансу, що передбачає діагностику платоспроможності підприємства, ліквідності його активів, оцінку ділової активності, чистих активів; оцінку потенційного банкрутства підприємства, характеристику рівня його інвестиційної привабливості, а також визначення вартості досліджуваного економічного суб'єкта [5].

І в рамках заключного, результативного етапу аудитор узагальнює результати проведеного аудиторського дослідження у відповідній документації (аудиторському звіті), звіті внутрішнього аудитора); презентує матеріали аудиту замовникам; надає рекомендації щодо усунення виявлених недоліків (якщо такі мали місце).

Реалізація окресленого алгоритму аудиту вимагає застосування аудитором адекватних методів та сучасних інструментальних засобів. Так, аудиторський процес неможливо уявити без проведення відповідних видів аналізу, використання методів та прийомів. Необхідними при цьому є горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, трендовий, дискримінантний, дисперсійний, екстраполяційний, лабораторний, регресійний види аналізу.

Важливими є такі методи дослідження: оцінка, порівняння, групування, моделювання, анкетування, взаємного контролю, вивчення по суті, запит, моніторинг, опитування, тестування, узагальнення.

Інструментом аудитора є також і наступні прийоми: формальна перевірка, логічна перевірка, арифметична перевірка, зустрічна перевірка, нормативно-правова перевірка, хронологічна перевірка та ін.

Підсумовуючи сказане, необхідно наголосити на важливості застосування в процесі аудиторського дослідження аналітичних

процедур.

Відповідно до міжнародних стандартів аудиту (МСА 520) під аналітичними процедурами розуміють оцінку фінансової інформації, яку здійснюють на основі аналізу ймовірних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, що охоплюють необхідне вивчення встановлених відхилень або взаємозв'язків, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією чи значно відрізняються від очікуваних величин [6].

Виконання аудиторських процедур вимагає від аудитора: визначення придатності конкретних аналітичних процедур за суттю для встановлених тверджень із урахуванням оцінених ризиків суттєвого викривлення, а також детальних тестів для цих тверджень; оцінки достовірності даних, які використовує аудитор під час попереднього розрахунку відображених сум або коефіцієнтів, беручи до уваги джерело, порівнянність, характер і відповідність доступної інформації, та заходи внутрішнього контролю за підготовкою фінансової звітності; проведення попередніх розрахунків відображених сум і коефіцієнтів та оцінки їх точності для ідентифікації викривлення; визначення прийнятної величини будь-якої розбіжності відображених сум з очікуваними значеннями, яка не потребує подальшого вивчення [6].

Література:

1. Lendyuk T., Sachenko S., Rippa S., Sapojnyk G. (2015) Fuzzy rules for tests complexity changing for individual learning path construction // 2015 IEEE 8th International Conference on Intelligent Data Acquisition and Advanced Computing Systems: Technology and Applications (IDAACS). – 2015.
2. Rippa S., Pushkar M., Sachenko S. Intellectualization of Accounting Systems (Інтелектуалізація систем обліку) // IEEE International Workshop, IDAACS, 2007, p. 6-9
3. Адамик, О. В. Бази і сховища даних – інформаційний фундамент бухгалтерського обліку та аналізу // Економічні, управлінські, правові та інформаційно-технічні проблеми діяльності підприємств: колективна монографія/ за заг. ред. Л. М. Савчук, М. Фіц.– Дніпро: Герда, 2016.–528 с. ISBN 978-617-7097-58-6. – С. 330-341
4. Адамик, О.В. Інформаційна технологія зведеного обліку // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітні аспекти:

Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.).–Дніпро: НМетАУ, 2018.–747 с., 2018

5. Давидов Г. М., Кужельний М. В. Аудит: підручник / Г. М. Давидов [та ін.]. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2009. - 495

6. Загальні вимоги до фінансової звітності:НП(С)БО 1, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02 2013 №73 (зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

7. Загородна О.М, Серединська В.М.. Формування механізму діагностики фінансового стану підприємства/ О.М. Загородна., В.М. Серединська.// Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали Vміжнар. наук.-практ. конф.,.- Тернопіль:ТНЕУ, 2018.-378 с

8. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 22.12.17р. №2258-VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

9. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 05.10.2017 р. №2164-VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-viii>

10. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 1. Видання 2016-2017 років. – Режим доступу: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D1%8C1.pdf

11. Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. Аудит: організація і методика: навч. посіб./ М. Ф Огійчук., І. Т Новіков., І. І Рагуліна. – Київ: Алерта, 2010. 584 с.

12. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К. Бухгалтерський облік як інформаційна система управління // Економічний аналіз. – 2010. – С. 77-80

13. Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення: монографія/за ред. Є. В. Мниха. Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2015. 416 с.